

לונדון, 23.6.36

לחברי ההנהלה - שלום וברכה,

ח.י.,

הבוקר הפלגתי מוורשו ובשש לפנות ערב חזרתי הנה, ובדואר האוויר הקרוב - מחר בבוקר - אני רוצה למסור לכם דו"ח קצר מביקורי הקצר במרכז היהדות הפולנית. המשרד כבר סגור ואני כותב לכם ביד.

שלוש מסרות היו לי בביקור זה:

(א) לבחון את התגובה של היהדות הפולנית למאורעות

בארץ,

(ב) להעמיד את המרכז היהודי הראשי באירופה על מצבנו בארץ ובאנגליה,

(ג) להפעיל את הכוחות הציוניים בפולין.

עוד לפני כשבועים קיבלתי מוורשו הזמנה לבוא

לסם, אולם "הוויכוח" עיכב אותי עד סוף השבוע שעבר כאן.

אתמול היו צריכים להגיע הנה סטיפן ווייז ופליכס

פרנקפורטר, והייתי צריך להיות פה להפגש אתם, ולכן החלטתי

ללכת לוורשו ליום אחד, ליום א' 22.6.36, אולם, כמובן

מאליו, אי אפשר היה לצמצם גם את המעט שרציתי לעשות ביום אחד,

ועסייתי בוורשו שני ימים - אבל שני ימים שלמים - משמונה

בבוקר עד אחת בלילה ביום ראשון ולמחרתו.

מיד בבואי נחקיימה פגישה עם העסקנים הציוניים מכל
המפלגות, שבה אני מסרתי על המצב בירושלים ובלונדון והם מסרו
לי על המצב בפולין. בעשר נחקיימה מועצה מורחבת מכל המפלגות
בהשתתפות צירים מערי השדה, כחמש מאות איש. אחר הצהרים -
אספה פומבית בנובוסצי - שבה הרצאתי על השאלות הפוליטיות
בשעה זו; מיד אחר כך פגישות עם ב"כ המפלגות, כל אחת לחוד,
בלילה - השתתפות בנשף של 150 החלוצים הראשונים שעלו אתמול ארצה
מהסידול החדש.

אתמול - מסיבה עתונאית עם כל העורכים היהודים
ועוזריהם הראשיים. בצהרים מסיבה עתונאית של באי-כוח העתונות
הפולנית, הצרפתית והאנגלית (לרבות סוכני רויטר והוואט).
לאחר הצהרים - מסיבה עם אנשי הסוכנות הבלתי ציוניים וראשי
הציונים על המצב והפעולה שיש לעשות בפולין, ובערב - פגישה
מצומצמת עם ב"כ כל המפלגות הציוניות לשם אינפורמציה פוליטית
קונפידנציאלית.

במועצה המורחבת של המפלגות ביום א' עמדתי בעיקר על
הסכנות הכלכליות האורבות לישוב בעקב שתוק החיים והרס התנועה
בארץ והבעתי את השתוממותנו על השאננות הרווחת - כפי שנראה
לנו בארץ - בקרב החוגים הציונים, על חוסר החרדה לסכנה
האיומה שלא היתה כמוה הצפויה הפעם גם לישוב וגם לגורל כל
מפעלנו הציוני. אחרי דיברו באי כוח כל המפלגות: רייס בשם
פוע"צ - צ.ס., הרב ניסנבוים בשם המזרחי, הינדס בשם הכלליים,
בוטליב בשם "עת לבנות", סרטקובר בשם ההתאחדות, באי כוח
מדינת היהודים ו"השומר הצעיר". מלבד שני האחרוניים שהקריאו

דקלרציות כתובות בנוסח של אופוזיציה לויאלית, ובעצם לא נגעו כלל בשאלות הכאובות, הרי כל שאר הנואמים חלקו על טענתי והתרשמותי, והבטיחו שלא רק המהנה הציוני המאורגן אלא המוני היהדות בכללם מזועזעים עד היסוד מהנעשה בארץ ומוכנים במלוא כוחם לעמוד בפרץ ולתן יד נאמנה לישוב ולהנהלה במאמצי ההצלה וההגנה, וכסימן לכך הכריזו פה אחד על מפעל בצרון.

לצערי הרב לא נשתחררתי גם לאחר דבריהם – ולאחר כל המסיבות שהיו לי אח"כ – מהרושם המדכא שדבר-מה אינו בסדר ברחבי חנוכתנו הפעם.

לא היתה לנו אמנם אף שעה פנויה במשך שני ימים אלה מנאומים, שיחות, הסברות וחשובות, וגם אילו היתה לי לא היה הזמן הקצר מספיק בשבילי למען עמוד במידה מינימלית על מצב הרוחות בקרב היהדות הפולנית, ואין לי ידיעה אובייקטיבית מיוסדת על הכרת העובדות, אלא התרשמות בלבד, וההתרשמות היא שאין חרדה ואין הכרת כל עוצם הסכנה שבה נחונה הציונות בשעה זו.

יתכן שהאופי המיוחד, החדש של המאורעות גרם לכך. לא היתה הפעם טרגדיה זו של חברון בשנת 1921 או בית העולים בשנת 1921, לא נפסקה העליה, ויש רושם של כוח הישוב ויש רצון – ובמידה ידועה האפשרות להניח שאין הממשלה, לכל הפחות בלונדון, נגדנו.

יתכן שמצב הבלהות בחור היהדות הפולנית עצמה, מצב שאינו טוב ואולי פי כמה גרוע ממצבם של יהודי גרמניה, מצב של פוגרום פרמננטי ודלות מבהילה, טמטם את הרגשות או סגר באופן פסיכולוגי